

szükséges pénzt. A helyi források elégtelensége, egyenlőtlen megoszlása nem teszi lehetővé a köznevelési intézmények biztonságos, egyenlő esélyeket nyújtó működését.

A köznevelési intézmények működését továbbra is a központi költségvetési támogatás, a fenntartó hozzájárulása, az intézmény saját bevétele (pl. az ellátottak térítési díja) biztosítja, de ezek aránya jelentősen megváltozik. Az éves költségvetési törvény határozza meg a támogatások összegét.

A pedagógusok bérét a pedagógus életpálya modell alapján állapítják meg, míg a nem pedagógus munkakörben foglalkoztatott alkalmazottak bérelőmenetelét továbbra is a Kjt. szabályozza. A pedagógus életpályamodel bevezetésével a pedagógusok társadalmi és anyagi megbecsülésének növekedését a pedagógiai munka minősítésével és ellenőrzésével kívánjuk elérni.

Az intézményfenntartók biztosítják az intézmény működési költségeit: az épületfenntartást, a karbantartást, az eszközbeszerzéseket stb., de a bér- és járulékköltségeket a központi költségvetést fedezi.

Állami fenntartásba vett intézmények esetén a dologi kiadások is a központi költségvetést terhelik.

Az egyházi és a magán intézmények finanszírozása

Az egyházi és magán intézmények esetében megyei (fővárosi) kormányhivatalok állapítják meg az állami feladatellátás arányában a pedagógusok és a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak létszámkeretét, amelynek alapján ezek az intézmények is megkapják a központi költségvetésből a pedagógusok és a pedagógiai munkát közvetlenül segítő alkalmazottak munkabérét és annak járulékait. További támogatásra csak a miniszterrel kötött egyedi szerződés alapján jogosultak.

A köznevelési intézmények működésének egyéb pénzügyi feltételei

A köznevelés továbbra is a gyermekek, tanulók számára térítésmentesen nyújtott közszolgáltatás.

A térítési díj- illetve tandíjköteles tevékenységek köre a jelenlegihez képest jelenősen nem változik.

A belföldi tanulmányi kirándulások költségeit az iskola térítési díjjal fedezheti, amelynek mértékével és felhasználásával kapcsolatban a szülői közösség egyetértési jogot gyakorol.

Az iskola tulajdonába kerülő tartós tankönyv fokozatos bevezetése a családok terheinek csökkentését célozza.

NEMZETI ERŐFORRÁS MINISZTERIUM
OKTATÁSÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁRSÁG

Megújul a magyar tanügy

Az új nemzeti köznevelési rendszerről

Országjárás 2011. ősz

Szeretve tisztelt Tanártársaim!

Az 1016-ik tanévet kezdtük meg azóta, hogy Szent Márton hegyén, a mai Pannonhalmán 996-ban Géza fejedelem bencés kolostort és iskolát alapított. A magyar iskolarendszer több mint ezer esztendő történelme alatt felbecsülhetetlen értékeket halmozott fel. Ám felfelé ívelő korszakai mellett voltak büszkeségre csekély okot adó hullámvölgyei is: a magyar oktatás közelmúltját számtalan pedagógus és gyermekkel foglalkozó szakember igyekezete ellenére sem sorolhatjuk a honi oktatás fényes szakaszai közé.

A Kormány egy évvel ezelőtt arra vállalkozott, hogy megállítja és megfordítja a magyar gazdaság mélyrepülését, megállítja és megfordítja a társadalmi leszakadást. Kiszabadítja hazánkat a fojtogató adósságcspadából, és helyreállítja a minket évszázadokon át megtartó alapértékeket. A korábban meggyengített államot megerősíti, és polgárai szolgálatába állítja.

A Nemzeti Erőforrás Minisztérium Oktatásért Felelős Államtitkársága az ország jövőjét építő iskolarendszer megújítását kapta feladatául. E munka fontos állomásához érkezett a **Nemzeti köznevelésről szóló törvény koncepciójának** megalkotásával. A koncepcióban foglaltak sikeres megvalósításához összefogásra, kölcsönös bizalomra, s nem tagadom, magas színvonalú, kemény munkára van szükség.

Az elmúlt esztendőben az iskolai nevelés klasszikus tereit és lehetőségeit fokozatosan háttérbe szorították. Az újjászerveződő köznevelési rendszerben minden egyes gyermek személyiségének fejlesztése lesz az iskolák feladata. Ezt az egyéni bánásmód pedagógiai elvének érvényesítésével és az iskoláskor előtti intézményes nevelés kiszélesítésével kívánjuk megvalósítani. Célunk, hogy a gondjainkra bízott gyermekek testben és lélekben egészséges felnőttek válva boldoguljanak hazánkban, és senki se kallódjon el.

Ezt szolgálja majd a készülő új törvény, amely már a címében **Nemzeti köznevelésről szóló törvény** is jelzi a legfontosabb változásokat.

A különböző fokozatokhoz eltérő illetmények tartoznak, ugyanakkor megmarad a háromévenkénti béremelési automatizmus is. Az új pedagógus előmeneteli rendszer új pedagógus bértáblát jelent, amely már nemcsak a megszerzett képesítéseket és a pályán töltött éveket veszi figyelembe, hanem a minősítés eredményét is.

Az egyházi és magán intézmények pedagógusaira ugyanezek az elvek érvényesek.

Az új rendszerben jelentős alapilletmény-növekedést az a pedagógus ér el, aki megszerezte a pedagógus II. illetve a pedagógus III. fokozatba kerüléshez szükséges minősítést, ezen felül azonban alapelv, hogy senki nem járhat rosszul az új rendszer bevezetésével. A tehetséges fiatalok pályára vonzása érdekében a kormány és az önkormányzatok ösztöndíjat alapíthatnak az egyetemen/főiskolán, illetve a gyakornoki időszak első két évében kiemelkedő teljesítményt nyújtó pályakezdekők számára.

A pedagógus I. és a pedagógus II. fokozatba történő továbblépés kötelező, a pedagógus III. (mesterpedagógusi) szint elérése azonban már nem. Aki tehát elérte a pedagógus II. fokozatot, nem kényszerül újabb minősítésre, csak a hétévenkénti továbbképzési kötelezettsége marad meg. Fizetése a bértábla szerint háromévenként emelkedik.

Az új pedagógus előmeneteli rendszer fokozatos bevezetésére Magyarország gazdasági-pénzügyi helyzetének függvényében legkorábban a 2013/2014-es tanévben kerülhet sor.

Aminősítő eljárás

A minősítő eljárás összetett folyamat a minősítés szempontjai, az eljárásban résztvevők, a módszerek és a minősítő eljárás időtartama tekintetében is. Az eljárás során minden pedagógusra egységes, nyilvános szabályok vonatkoznak. A bizottság a jelölt teljes körű iskolai tevékenységét vizsgálja. A minősítő eljárás során a bizottság a jogszabályokban és a pedagógusok munkaköri leírásában megfogalmazott alapvető kötelezettségekre támaszkodik.

Alkotói szabadság

A legalább pedagógus II. fokozatot elért pedagógusok a jogszabályban meghatározott feltételek teljesítése esetén egyéves alkotói szabadságra pályázhatnak. Az alkotói szabadságot tízévente, az életpálya alatt legfeljebb három alkalommal lehet igénybe venni.

Új munkaszervezési forma

A mindenki számára érezhető béremelést hozó új pedagógus előmeneteli rendszer bevezetésével egy időben a pedagógusok a törvényben megszabott heti munkaidő nyolcvan százalékát az intézményvezető által meghatározott pedagógiai tartalmú tevékenységgel töltik az iskolában.

Finanszírozás

Jelenleg a köznevelésben a döntően központi költségvetési és önkormányzati támogatásokra épülő vegyes rendszer biztosítja a fenntartók számára a működtetéshez

A tankönyvek a tantervre épülve készülhetnek, így helyreáll a tanterv és a tankönyv tartalmi összhangja.

Továbbra is lehetőség lesz arra, hogy az egyházak vagy a speciális pedagógiai módszereket alkalmazó intézmények külön kerettantervet akkreditáltassanak.

Színvonalnövelés

A mérések eredményei arról tanúskodnak, hogy romlik az oktatás eredményessége, hanyatlik a fiatalok teljesítménye az oktatás majd' minden területén.

A kötelezően választandó kerettantervek életbe léptetésével, az érettségi vizsga rendszerében beütemezett színvonalemeléssel és a vizsga egységessé tételével, továbbá a külső szakmai ellenőrzések rendszerre szervezésével javulni fog az oktatás eredményessége. Emellett az új törvény megteremti a differenciált és átjárható iskolarendszer kereteit, amelyben csak megfelelő követelmények teljesítése esetén lehet továbbhaladni.

Pedagógus életpályamodell

Az elmúlt nyolc év egyik legnagyobb vesztese a létbiztonságában megrendített, pályaképében elbizonytalanított, szakmaiságában méltatlanul megkérdőjelezett pedagógustársadalom. Az utóbbi évek nemzetközi és hazai kutatásai (OECD-TALIS, McKinsey-jelentés, Szárny és teher) és tudományos munkái (pl.: Fenton Whelan: Lessons Learned) ugyanakkor egyöntetűen arra a következtetésre jutottak, hogy az oktatási rendszerek sikeressége elsősorban a pedagógusokon múlik. A magyar köznevelési rendszer eredményessége szempontjából tehát kulcsfontosságú, hogy a pedagógushivatást a legrátermettebb, legtehetségesebb emberek válasszák, a már gyakorló eredményes pedagógusok pedig pályán maradjanak.

A pedagógus életpályamodell a képzés megújításával, a feladatok egyértelművé tételével, a fejlődési, továbbképzési, szakmai, tudományos előrelépés lehetőségeinek biztosításával, a minősítési rendszer kidolgozásával, valamint a fizetések jelentős emelésével helyreállítja a pálya presztízsét, kiszámítható életpályát kínál a pedagógusok számára.

Az életpálya szakaszai

A pedagógus életpálya egy kétéves **gyakornoki időszakból**, és három kivételes esetben négy további fokozatból áll: **pedagógus I., pedagógus II., pedagógus III. (mesterpedagógus), és kutató tanár** fokozatból.

Pedagógus I. fokozatra az léphet, aki megfelelt a gyakornokság lezárását jelentő „minősítő vizsgán”, míg a pedagógus II. fokozathoz „minősítés” szükséges. A pedagógus III. (mesterpedagógus) fokozat elérésének feltétele a pedagógus szakvizsga megszerzése, legalább 14 éves pedagógusi munkaviszony, valamint a „második minősítés” megszerzése, míg kutató tanár az lehet, aki tudományos fokozattal, legalább 14 éves pedagógiai gyakorlattal rendelkezik, rendszeresen publikál, és megszerezte a második minősítést.

Szakít az értéksemlegesség hamis mítoszával, s az értékelvű tanítással visszaállítja a tudás, a szorgalmas munka és a becsület rangját. Az iskolákra, mint gyermeink testi-szellemi-erkölcsi gyarapodását szolgáló nevelőintézményekre tekint. Intézményrendszerünket ennek megfelelően köznevelési rendszernek nevezi. A felzárkóztatást és a tehetséggondozást egyenrangú feladatként kezeli. Megerősíti az állam irányító, finanszírozó és ellenőrző szerepét. A nagyobb állami szerepvállaláshoz a korábinál erőteljesebben érvényesülő jogokat társít. Nem maradhat fenn a jelenlegi rendszer, melyben az adófizetők pénzéből fenntartott köz- és felsőoktatásban az államnak nincs joga és lehetősége beavatkozni az iskolák, óvodák működését meghatározó folyamatokba.

A **Nemzeti alaptanterv** megteremti minden magyar diák számára az egységes tudás és műveltségi alap megszerzésének lehetőségét. Az új tantervekkel és tankönyvekkel, a megújítandó érettségi rendszerrel, a pedagógiai munka külső szakmai ellenőrzésével emeli az oktatás eredményességét. Megfelelő teret biztosít a leszakadók felzárkóztatására és a kiemelkedő tehetségek gondozására.

A **pedagógus életpályamodell** megteremti a pedagógusok régóta várt megbecsülésének és munkájuk szabályozásának kereteit. A Kormány és az új oktatásirányítás tudja, hogy gyermeink nevelését csak köztisztelőnek örvendő, felkészült szakemberekre bízhatjuk. Ma már nemzetközi kutatási eredmények is igazolják, hogy a jó iskola legalapvetőbb feltétele a jó pedagógus. Meggyőződésünk, hogy csak akkor várhatunk magas minőségű, eredményesebb munkát tőlük, ha visszaadjuk hitüket, életkedvüket és optimizmusukat. Ne feledjük azonban: amikor a pedagógustársadalom helyzetének javításáról beszélünk, akkor valójában a gyerekek iskolai életének jobbá tételéről szolunk, hiszen az egész rendszer középpontjában a gyermek áll.

Németh László azt mondta: „Aki hisz a pedagógiában, az csak optimista lehet. A pedagógusi hit, mely inkább a természet, mint nézet dolga, kettőt tételez fel: hogy az emberek (az eddiginél különböző) nevelhetők, s hogy (az eddigieknél többre) taníthatók.

Nem több, s nem kevesebb a feladatunk.

Az iskolarendszer megújításának embert próbáló munkájában pedagógusi hitük megtartására, megerősítésére kérem Önöket.

Budapest, 2011. szeptember 14.

Dr. Hoffmann Rózsa
A Nemzeti Erőforrás Minisztérium
oktatásért felelős államtitkára

A nemzeti köznevelési rendszer új vonásai

A nemzeti köznevelésről szóló törvény koncepciójának egyik fő elve, hogy a közoktatás nem szolgáltatás, hanem közszolgálat, **amelynek ellátása alapvetően a magyar állam feladata, joga és kötelessége.** A nem állami (egyházi és magán) intézmények működésének minőségét az állam szabályozással és ellenőrzéssel biztosítja. A megújuló iskolarendszerben az állam ismét kitüntetett feladatként kezeli a nevelést és az oktatást. Irányítja, szabályozza, ellenőrzi, és gondoskodik színvonalas működéséről. Az új tanügyi törvények követni fogják azt a célt és értékrendet, amelyet a Nemzeti Együttműködés Kormánya tavaly nyáron hirdetett meg a kormányprogramjában, és amelyet új Alaptörvényünk szentesített. Ennek az elvnek megfelelően a nemzeti köznevelésről szóló törvény célja az egységes elvekre épülő, magas színvonalú magyar közoktatás biztosítása minden gyermek részére.

Az intézményrendszer fenntartója főszabályként az állam, amely a kormányhivatalokon keresztül látja el feladatait. Kivételt képez az óvodai nevelés ellátása, mivel ez a jövőben is a települési önkormányzatok kötelezettsége lesz.

A helyi közösségek iskoláik iránti elkötelezettségére és a magyar hagyományokra (Eötvös József) tekintettel az állam határozott időre, szerződéssel átadhatja a fenntartást a törvényben meghatározott feltételeknek megfelelő települési önkormányzatoknak. Az állam ez esetben is érvényesíti jogait az igazgatók kinevezésén keresztül.

Az intézményvezetőt – pályázati eljárást követően – állami fenntartású iskolában a nevelőtestület véleményének figyelembevételével a fővárosi, megyei kormányhivatal, a középiskolák vezetőit a kormányhivatal előterjesztésére az oktatásért felelős államtitkár bizza meg legfeljebb öt évre. Az egyházi és magán intézmény vezetőjének megbízásához a székhely szerint illetékes kormányhivatal egyetértésére van szükség. A kormányhivatal az egyetértését csak jogszabálysértés esetén tagadhatja meg. A nemzeti-etnikai kisebbségi nevelést-oktatást biztosító nevelési intézmény vezetőjének megbízásakor az illetékes kisebbségi önkormányzat egyetértését is kérni kell.

A pedagógiai-szakmai szolgáltatások visszakerülnek az oktatásért felelős miniszter irányítása alá. A pedagógiai szakmai szolgáltató (pedagógiai intézet) egységes országos szakmai szervezet, amely az Oktatásért Felelős Államtitkárság háttérintézményének (Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, OFI) megyei tagintézményeként, egységes szakmai irányítás mellett segíti a kormányhivatal szakigazgatási munkáját, ellátja a tantárgygondozói feladatokat, továbbá szaktanácsadást, tájékoztatást nyújt pedagógusoknak és intézményeknek, pedagógus továbbképzéseket és tanulmányi versenyeket szervez, valamint az Oktatási Hivatal szakmai irányításával közreműködik az országos mérési-értékelési feladatok ellátásában.

Növekszik az intézmények szakmai önállósága és felelőssége, amely a szervezeti és működési szabályzat, a pedagógiai program, a helyi tanterv, a házirend és jogszabályban meghatározott egyéb dokumentumok megalkotásában érvényesül, és amelyet a nevelőtestület fogad el. A fenntartónak ezeket nem kell jóváhagynia.

Az új törvény bevezeti a pedagógusok munkájának rendszeres külső szakmai ellenőrzését és értékelését, amely a pedagógus életpályamodell minősítési rendszerének is megteremti

az egyik feltételét. Az országos szakmai ellenőrzés célja a pedagógusok munkájának és az intézmény pedagógiai tevékenységének külső, egységes kritériumok szerinti ellenőrzése és értékelése a minőség javítása érdekében. Az országos szakmai ellenőrzés az intézményekben ötévente ismétlődő, minősítő értékeléssel záruló vizsgálat. Alapvető módszere az óra- és foglalkozáslátogatás, az interjú, és a pedagógiai dokumentumok vizsgálata. Megszervezése erre a feladatra kiképzett szakértők közreműködésével a kormányhivatalok feladata, amelyet szakmailag az Oktatási Hivatal koordinál.

Értékrelativizmus helyett értékalapú nevelésre van szükség

Az értékalapú nevelést háttérbe szorító értékrelativizmus következményei már tetten érhetők a fiatalok normaszegésének és deviáns viselkedésének erősödésében.

Ezt orvosolandó a személyiség fejlődésének elősegítése, azaz a tágran értelmezett nevelés válik a köznevelési rendszer elsődleges feladatává olyan értékek alapján, amelyeket az új törvény és a törvényi felhatalmazás alapján készülő új Nemzeti alaptanterv fektet le.

Tartalmi szabályozás

Készül az új Nemzeti alaptanterv

A Nemzeti alaptanterv tartalmi kiüresítése révén megszűnt az egységes nemzeti műveltség továbbadását szolgáló tartalmi szabályozás. A törvény új tartalmi szabályozást vezet be: a Nemzeti alaptantervet kiegészíti a közműveltség tartalmi alapjaival és a kötelezően választandó kerettantervek rendszerével.

A Nemzeti alaptanterv előírásai biztosítják minden magyar diák számára az egységes tudás és műveltségi alap megszerzését.

Az egységes tartalmi szabályozás megfelelő teret biztosít a leszakadók felzárkóztatására és a kiemelkedő tehetségek gondozására.

Az új törvény jelentős változást hoz a tankönyvkiadás terén: szűkíteni fogja a tankönyvek számát, és megteremti a tartós tankönyv bevezetésének lehetőségét, amelynek fedezetét a költségvetés biztosítja.

Hasonló szellemben újul meg az Óvodai nevelés országos alapprogramja, és a Kollégiumi nevelés országos alapprogramja is.

Kötelezően választható kerettantervek

A jelenlegi szabályozás látszólag teljes szabadságot ad a nevelőtestületeknek a helyi tantervek összeállításához vagy a kerettantervek adaptálásához. Ám ez a szabadság egyrészt a nevelőtestületek számára szakmailag és időben is megoldhatatlan feladat, és nem garantálja a tantervek színvonalát, az átjárhatóságot, és az egyes iskolai szintek közötti átmenet biztonságát.

Az új Nemzeti alaptanterv alapján elkészülő kerettantervek egységes keretet biztosítanak, ám a helyi tantervben szabadon tervezhető 10 százalék és a módszertani szabadság továbbra is biztosítja a pedagógusok szakmai szabadságát.